

Az emberség újabb „téglája“

Nemrégiben riportot közöltünk — Az emberség téglái volt a címe — özv. Olajos Balázs né házépítési gondjairól. Olajos Balázs, mint a Kelet-magyarországi Vízügyi Építő Vállalat dolgozóját, júniusban halálos áramütés érte munka közben. Az Olajos család akkoriban készítette elő — es-ténként, mikor a fiatal férfi hazatért a munkából — a házépítéshez való vályogot. Mint korábban, mostani riportunkban is írtunk arról, hogy az özvegynek és a két kisgyerekeknek számottevő segítségre van szüksége, hogy a tragédia ellenére is megvalósuljon álmuk: a családi otthon.

A társadalmi vállalati támogatás, a csanyleleki községi tanács, az ATIVIZIG, és a KEVIEP segítségével most egy újabb nemes gesztussal sorakozott fel a

Dél-magyarországi Áramszolgáltató Vállalat. Idézünk levelükből: „Az emberség téglái című cikkükkel kapcsolatban értesítjük Önöket, hogy Olajos Balázs né csanyleleki házában villanyszerelési munkáit csongradi kirendeltségünk dolgozói társadalmi munkában elvégzik. A szükséges anyagoknak egy részét vállalatunk adja, más részét pedig (lámpatestek, szelrelvények) Olajos Balásznénak kell adni.”

Örömmel adunk hírt — Hürömp József üzemigazgató-helyettes közlése nyomán — a DEMÁSZ dolgozóinak nemes kezdeményezéséről. Bízunk benne, hogy követők is akadnak majd, s akkor elhárul minden akadály a családi ház mielőbbi felépítésének útjából.

S. M.

Ki javítja a tv-antennát?

Bizonyítás nélkül tudjuk, hogy a televízió nagyon sokunk szórakozása. Jó néhány családnak pedig egyedüli szórakozása! Eppen ezért bosszantó, hogy az adottá-gokhoz képest családok szá-zai nem élvezhetik a mű-sort, kénytelenek nélkülözni a képernyő élményét, hosz-szabb-rövidebb ideig.

Nem tévedés, ha családok százairól beszélünk. Az újon-nan épült nagy lakóházak-ban, Tarjánban és másutt Szege-den a központi antenna szedi össze az éterből az adó-állomás sugarait, és továb-bítja a szobákban álló ké-szülékekhez. Ha továbbítja, mert mint minden a vilá-gon, a központi antenna is romlandó. Évekig nem oko-zott gondot javításuk, talán azért sem, mert nem volt belőlük sok, másrészt azért, mert a bejelentés után a

GELKA műszerészei gyorsan segítettek a bajon. Az utóbbi fél esztendőben azonban mintha a GELKA antenna-javítói is csődöt mondtak volna... A Kiskunfélegyhá-zán működő területi anten-najavító szervizhez hiába te-lefonálnak a központi anten-nák gondjával megbízott il-letékesek, kérésük nem ta-lál meghallgatásra. Tarján-ban a nemrég átadott 320-as szövetkezeti lakóházban pél-dául az átadás pillanatától fogva nem szolgáltatott ké-pet a központi antenna, a ház gondnoksága hiába kérte telefonon, levélben a kiskun-félegyházi szervizt. A szere-lők nem jöttek, a lakók bosszankodnak. (Egy másik szövetkezeti házban, Tarján-ban leszakadt az antenna tartóvezetéke, amit a helyi GELKA-szerviz egy szakem-bere könyörgésre végül hely-rehozott.)

Hovatovább a központi an-tennakerbantartás Szege-den a legmegoldatlanabb szolgáltatás címéért is versenye-re kelhet. A GELKA szegedi szervize nem vállalja, mert nincs rá berendezkedve, ma-

gánkisparosokhoz nem lehet fordulni, mert a nagy érte-kü berendezés garanciája el-vész. Marad tehát az egyet-len megoldás: a sok ezer fo-rintért felszereltetett köz-ponti antenna helyett az el-keseredett készüléktulajdo-nos maga készít hevenyész-tett antennát, és dug ki az ablakon, erkélyen.

De nem hisszük, hogy ez megoldás, hiszen miért van a központi antenna? Végre a GELKA-nak kellene csele-kedni, megjavítani a terü-leti szerviz működését, vagy máshol létrehozni — hogy ismét javítsák a központi an-tennákat Szege-den! Már csak azért is, mert a házgyári építkezéssel gomba módra szaporodnak az új, központi antennás házak.

Matkó István

Tűzveszélyes folyadékok szállítása

A közlekedés- és posta-ügyi miniszter és a belügy-miniszter közös rendeletben szabályozta a tűzveszélyes folyadékok közúti szállítását.

A szabványban meghatáro-zott I., II., III., IV. tűzveszé-lyességi fokozatba tartozó folyadékok közúti szállításá-nak feltételeit írták elő. I. ve-szélyességi fokozathoz tarto-zik az acetón, a benzín, a benzol, az etilalkohol, a II. kategóriában található a lakkbenzin, a „denaturált szesz, a petróleum, a terpen-tin, a III. fokozatban szere-pel a fűtőolaj, a gázolaj, a hűtőolaj, a glicerín, s a IV. fokozatban a kenőolaj, a pa-kura és más olajok. A ren-delet február 1-én lép élet-be.

Szalatsy István szép koncertje

Harmóniák zúgását, he-gedűk pezsgőfördőjét, azt a fennsleges muzsikát, minek úgy 223 esztendeje első hal-latán/12 ezer londoni pol-gár gyönyörködött a Them-ze-hidról, órákig megbénít-va a London Bridge forgalmát: *Händel Tűzijáték-ze-néjét* választotta műsora élére Szalatsy István. A végére *Dvorák* édes dallam-mokból szőtt, a romantika friss szelét hozó *Új világ szimfóniáját* — a kettő közé pedig a mai hazai verseny-művek egyik izgalmas, tar-talmas darabját, *Lendvay Kamilló Hegedűversenyt*.

A filharmónia vasárnapi matinéjának szép program-ja meleg sikert aratott a színházban — annak ellené-re, hogy ezúttal különösebb meglepetéssel sem szolgál-

tak. Szalatsy Istvántól meg-szoktuk, alapos felkészül-téssel érkezik el, nem túl-ságosan gyakori koncert-jeihez, semmit sem bíz a véletlenre, de a ritka pillanatok varázsában is csak akkor hisz, ha maga előre tudja, kidolgozta az ered-ményt. Talán ez, a jóleső kidolgozottság megnyugtató érzése hozta a hangverseny üde légkörét, s úgy látszik, a szegedi szimfonikusok fiatal vonósainak is bizal-mat szavazhatunk: az első-hegedű hasonlíthatatlanul jobban szól a multkorinál. (Nincsen öröm ürmön nélkül, ezúttal a rézfúvósoktól hal-lottunk a szokottnál bizony-talanabb megoldásokat.) Nem kellett bemutatkoznia a szolista *Perényi Eszternek* sem, a szegedi publikum korábban meggyőződhetett hegedűjátékának finom in-telligenciájáról, a választott mű stílusa felőli biztos tá-jékozottságáról. A Lendvay-koncert nehéz szolamára, igényes technikai-zenei fel-adatára bátran vállalkozott, játéka a legutóbb hallottak óta kismult, bensőségeseb-bé, elmélyültebbé vált. Lát-hatóan nincsenek fenntartá-sai a modern műveket jelt-lemező hangnemi labilitással szemben, nem idegenkedik a mai muzsika különleges hangzásaitól; izgalmas lehe-tőségeket keres és talál is bennük.

I. N.

Új módszer a gyógyításban

Figyelemre méltó a fává-rosi Péterffy Sándor utcai kórház egyik belosztályán kipróbált új kezelési mód, amely a gyógytornát is be- vonja a mélyvénás trombó-zisok kezelésébe, természet-esen a gyógyszeres és egyéb eljárások mellett. A kiindu-lási alap az volt, hogy a be-tegek korai mozgatása ma már általánosan használt és köztudottan jó módszer a műtét utáni trombózisok megelőzésére, mivel akadá-lyozza, csökkenti a vérpan-gást és ezzel az érfalak megterhelését.

Fél év alatt 22 beteget ke-zeltek szép eredménnyel, visszaesés és embólia nélkül. Az esetek viszonylag kis száma és a rövid megfigye-lési idő miatt természet-esen az orvosok maguk sem tekintik a kísérletet lezárt-nak és végleges következte-tésekre alkalmasnak. Ki-emelik azonban, hogy eljá-rásuk a trombózisok után igen gyakran, az esetek mintegy háromnegyed részében bekövetkező kóros állapot megelőzésének sokat ígérő módszere.

Törökverők

Mindig elgondolkodtat az anonim keresztszülők lele-ménye, ha szellemi gyer-mekük furcsa névre hall-gat. Valamikor nagy di-vatja volt a nemzeti iro-dalmunk, történelmünk pantheonjából előkeresett Vörösmarttyról cukrászdát, II. Rákóczi Ferencről téeszt, Kinizsi Pálról sörmárkát nevezni el, a divat azóta is tart, legfeljebb a fantázia penget szolidabb hurokat. Névadomozgalmunk kinö-tte a gyermekcipőket.

Hanem nincsenek új vic-cek: az időközben felnőtt új fogalmakhoz még hajla-mosak vagyunk régi mű-zsák csökjait fogadni. Ez ilyen ügyetlen fogalmi kon-tamináció terméke példáu-l a Móra Ferenc — vagy (ami még jobb) a Hunyadi János lakásszövetkezet. A névadás elemi receptje né-mi gondolati asszociáció kívánalmát támasztaná a választott név alanyi és tárgyvi hozzátartozója kö-zött, de hát egy Móra Fe-renc vagy Hunyadi János még oly széles skálájú te-

vékenysége és a néhány la-anom fenntartására társult emberek nyugalmas ott-hont akaró közös erőfeszí-tése között alig tételezhető fel indokoltabb rokonság, mint ami a dialektika egye-temes összefüggések törvé-nye értelmében a napfol-t, tevékenységek és a sarki fűszerbolt banánellátottsá-ga között ténylegesen fenn-áll. Persze lehetséges, Móra penget szolidabb hurokat. Ferencet valamikor hason-lóan égető lakásgondok szorították, mint idezett szövetkezetünk tagjait be-költözés előtt — ám ugyan-ez semmiképp sem áll Hu-nyadi Jánosra, aki egészen más meggondolásból vé-delmezte körömszakadtáig Szegedtől nem is annyira távoli várát. A törökverő és a lakásfenntartó fogal-ma között sincs érintkezési felület. Hacsak a Hunyadi szövetkezet lakossága nem foglalta alapszabályzatába a janicsárok és szpáhik ki-verését az országból. Ez esetben lekéstek három év-századot...

N. I.

Atomkori sámánkodás

A Sajtóház Művészklubja azzal a céllal és küldetéssel született, hogy lehetőséget ad a szegedi művészeknek: írónak, költőnek, képző-művészeknek, építészek-nek, zenészeknek, szí-nészeknek, énekeseknek és fotósoknak a bemutatko-zásra, lehetőséget a találko-zásokra, egymás és egymás művészetének megismerésé-re. A szellemi izgalmak for-rásvidéke akart lenni, és színhelye művészi-esztétikai párbajoknak is. Szinte az egyetlen szintér a városban, ahol a különböző művészeti ágak művelői találkozhat-nak egymással.

1.

Az utóbbi időben azonban mindig ugyanazok az arcok, mindig ugyanazok a problé-mák kísértének. A megvál-tás pedig ma már csak kö-zösen sikerülhet! Nem elég egyetlen ember lelkesedése, fáradságot nem ismerő aka-rata. Hol maradnak ezekről a havonta egy rendezvé-nyekről az írók, a zenészek, hol a színház művészei? Ezek a „hiányzások” az ella-posodás, a beszűkülés első jelei, melynek káros követ-kezményei lehetnek. Mert az elefántcsonttoronyba zárko-zás, az embernek és művé-szetének befagyasztása nem-csak beszűkülést jelenthet, de provincializmusba fulla-dást is. Nem elég a folyóira-t és könyvek intellektuális izgalma, az egymás közötti személyes kapcsolatokat, vi-tákat, szellemi párbajokat és erőpróbákat nem pótolhatja. Csak a közönség elé, első-sorban városunk művésztár-sadalma elé tárt alkotások, problémák, fegyvertények adhatnak megnyugtató vá-laszt. Csak itt igazolódhat-nak a feltevések, csak itt emelkedhetnek törvényerő-re az elképzelések. Az alkotó közösség izzító kohójában. Ha mindenki; zenész és fo-tós, színész és költő, festő és író, építész és énekes szót kér és szót kap minden kér-désben.

Egy mű csak a fogantatás, kihordás és születés fázisai-ban magánál, személyes kérdés. Attól a pillanattól, hogy elkészül egy festmény, megjelenik egy vers, vagy elhangzik egy zenemű — közügy lesz. Elsősorban a város művészeinek ügye. Hiszen a nevet viselő, az alkotón túl őket reprezen-tálja elsősorban, a szegedi művészetet. Így lesz minden alkotónak joga, feladata és kötelessége, hogy szót kérjen és véleményét alkosson, dic-sérséjén vagy bíráljon, érté-keljen és mérlegeljen. Saját művészetével egybe kell vetnie a más műfajban szü-leltetett alkotást, egyes eleme-it asszimilálnia kell, az eré-nyeket továbbadva erősíteni, kiteljesíteni a szegedi — és áttételesen — az egész ma-gyar művészeti életet. Segíte-ni kell eljutatni azt a más műfajú alkotást a maga kö-zönségéhez is. Így lehet kó-ristákból tárlatátogatókat nevelni és olvasókból szín-házba járókat.

Nem elég tehát az éppen művelt művészeti ág szűk sávjára reflektorozni, minden szegedi művészek szélesebb horizontot — legalább a sze-gedi művészetet! — kell be-fognia mindannyiunk érde-kében. Mert nem egészséges állapot az, hogy a festők nem kíváncsiak az írók al-kotásaira, a színészeket és építészeket hiába keressük a tárlatokon, a zenészek a fo-tósok kiállításairól hiányzo-znak és a költők helye üres a színház nézőterén.

2.

Az okokat sokféle lehet-ne kutani, keresni. Mind-annyian tudjuk, hogy a szegedi művészek nagy többsé-gének valamilyen foglalko-zása is van. Azon túl — vagy azon innen?! —, hogy művészek, „még” pedagó-gusok, vagy újságírók, vagy ép-pen egyetemi tanárok is. Ez természetesen rengeteg ide-jüket energiájukat elvon. Szabad idejükben kell meg-valósítaniuk művészi elkép-zeléseiket, akkor kell család-juknak élni és részt kérni-vállalni a társadalom életé-ből is.

Valahol hiba van a szer-vezettségben is. A különbö-ző művészeti ágak szerveze-tei, szövetségei egymás mel-létl letéznek, valami hierar-chikus rendben, nincs, vagy csak elvétve véletlenül ta-lálunk találkozási pontokat. Az is igaz, hogy akár akarja, megtalálhatja és meg is ta-lálja baráti kapcsolatait. A jó, a megtalált kontaktusnak vannak gyümölcsöt — hozó példái, de ezek olyan kivé-telek, amelyek csak a sza-bály erősítésére alkalmasak. Például Dér Endre hamaro-san megjelölt új kötetének címlapját Vinkler László rajza díszíti, Bárdos Pál első színdarabját most próbál-ják a színház művészei és nem egy képzőművészeti

kiállítás nyitott már meg-írómber. De ez vajmi ke-vés a „lehetne”-hez, a „ha csak egy kicsit jobban”-hoz. képest.

Nem erőszakolt meg- és agyonszervezett fórum mel-lét testálok, csak azt sze-retném hinni és látni, hogy az egyénekben, a művészek-ben belül meglevő kíváncsi-ság a másik művészeti ág iránt igénygyé izmosodik, s ezen igénynek megmozdulná-nak egyszer. Ebből a belső igényből szembenezésék, ki-tárlulkozások, új kapcsolatok virágoznak. A különböző művészeti ágak művelői le-ülnek egy-egy szellemi csa-tára — nem kakasviadrala! —, egy-egy nagyfröccse, s ezekből a találkozásokból egymás megismerésén, a más művészet megértésén túl új horizontok, új abla-kok nyílnak, új verszerződé-sek kötődnek. A lehetőségek sora szinte végtelen. A kép-zőművészt illusztrálhatja a költő verseit, a színész önál-ló estjébe építheti, s a ver-sek, ha ismerjük és megmoz-dítja a zenészerzői fantáziát, kórusműveket szülnék, a zene adta élmény képek ins-pirációja lehet, egy fotó is képes megindítani az írói fantáziát, építészeti és képző-művészet kapcsolatai pedig igen nyilvánvalóak. Csak igény kell, érzékeny érdek-lődés, egészséges közeledés egymás iránt, a másik mű-vészeti ág iránt. Vannak erre példák nemcsak a művé-szet történetében, de Szege-den is, és van rá fórum, van rá lehetőség itt és most.

3.

Nem a művészet hajnalán élünk, amikor a sámánko-dások világeremtéseinek perceiben együtt segítették a varázslatot a szó és a dal-lam, a mozdulat és a masz-k. Mai, eszünkkel már szinte befoghatatlan, végtelenül dif-ferencialó korunkban is kell a művészet varázslata. A „gyorsuló idő” sámánkodá-sait csak együtt lehet elvé-gezni. A végtelenné szélesült és mélyült világban csak egymással karöltve, egymá-sért is alkotva lehet terem-tetni. Ez mindenkinek ön-magának és művészetének megvalósulását érintő kérdés is, de közös feladat is. Ahol mindenki tudja a maga vi-lágérzését, de látja az egész világot.

Oththonossá kell tenni ezt a várost, művészigig is tel-jessé, harmonikussá. Úgy kialakítani, berendezni, úgy sámánkodni, hogy mindenki megtalálja benne önmaga helyét, de azt is tudja, hol vannak, mit csinálnak, ho-gyan élnek a többiek. És ez a sámánkodás nem szertar-tás, de mindennapi küzde-lem!

Tandi Lajos

Tüzek húsfüstölésből

A disznóvágások idejét nemcsak a kolbásznak való négylábuak visongása teszi zajossá, néha a tüztőlókcsoi szírenájának ismert hangja is. Egy hónap alatt Szege-den háromszor is tüzet okozott a gondatlan húsfüstölés. Ta-valy december 14-én az éj-szakai órákban a Lenin kör-út 59. számú ház udvarán csaptak fel a lángok abból a húsfüstölőből, melyet ko-rábban ruhásszekrénynek használtak rendesen. Hiába: a ruhásszekrény mégiscsak arra való, hogy kabátok lóg-janak benne, s ne hurkák, kolbászok. A tűz a ruhás-szekrényről aztán átterjedt a fából épített gépkocsi táro-lóra is.

Hasonló — gyúlékony anyagból — készítették füs-tölőt a Fonógyári út 9. szá-mú ház udvarán, ahol idén január 9-én okozott ez a gondatlanság tüzet. S a vál-tozatosság kedvéért: január 23-án a délutáni órákban a Gladich utca 22. számú ház

padlása fogott tüzet, amikor a szintén fából épített füs-tölő lángolni kezdett. A há-rom tüzessel eredménye: 100 ezer forint kár. Sokba került tehát a hurka, kolbász, szá-lonna.

A tűzrendészeti parancs-nokság tájékoztatása szerint a károsultak ellen ráadásul még szabálysértési eljárást is lehet indítani, mert nem tartották be a rendeletekben előírt szabályokat. Az 1963-ban született BM rendeletek értelmében ugyanis húsfüs-tölőt csak éghetetlen anyag-ból s a szabadban lehet épí-teni, úgy, hogy az minden más épülettől, anyagtól leg-alább 8 méternyire legyen. S mivel a húsból csepegő zsír is „olaj a tűzre” — a füstölés során a tűz és a hús közé éghetetlen anyagi tálcát kell helyezni, a tüztől legalább 50 centiméterre. Hasonlóan fontos az is, hogy állandó felügyelet mellett végezzék a füstölést.

Magyar könyvek Kairóban

Hagyományosnak számít a magyar könyvek évenkénti bemutatkozása a kairói nem-zetközi kiállításon, amely az idén január 27-én nyitja ke-puit. Az Akadémiai Kiadó angol nyelvű kiadványai, a Corvina Kiadó könyvei az országunkat ismertető albu-

mok, útikönyvek, a múzeu-mok kincseit bemutató mű-vészi kötetek mellett — az idén először — a Kultúra Külkereskedelmi Vállalat pa-vilonjában helyet kapnak a Tanért iskolai szemléltető eszközei.